

GUIA DOCENT DE CENTRES ISEACV
GUÍA DOCENTE DE CENTROS ISEACV
Curs /Curso
2019-2020

1 Dades d'identificació de l'assignatura <i>Datos de identificación de la asignatura</i>					
Nom de l'assignatura <i>Nombre de la asignatura</i>	OBOÉ BARROC / OBOÉS HISTÒRICS				
Crèdits ECTS <i>Créditos ECTS</i>	24	Curs <i>Curso</i>	2n	Semestre <i>Semestre</i>	1r i 2n
Tipus de formació <i>Tipo de formación</i> bàsica, específica, optativa <i>básica, específica, optativa</i>	OBLIGATÒRIA	Idioma/es en que s'imparteix l'assignatura <i>Idioma/s en que se imparte la asignatura</i>			Català, castellà
Matèria <i>Materia</i>	MÚSICA ANTIGA				
Títol Superior <i>Título Superior</i>	INTERPRETACIÓ				
Especialitat <i>Especialidad</i>	OBOÉ BARROC				
Centre <i>Centro</i>	CONSERVATORI SUPERIOR DE MÚSICA SALVADOR SEGUÍ DE CASTELLÓ DE LA PLANA				
Departament <i>Departamento</i>	MÚSICA ANTIGA				
Professorat <i>Profesorado</i>	PERE SARAGOSSA GALVANY				
e-mail <i>e-mail</i>	pere.saragossa@gmail.com				

1.1 Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació <i>Objetivos generales y contribución de la asignatura al perfil profesional de la titulación</i>
<p>Avançar en el desenvolupament i perfeccionament de les capacitats artística, musical i tècnica que permeten abordar la interpretació del repertori més representatiu de la xeremia i l'oboé barroc.</p> <p>Aprofundir en el coneixement dels criteris interpretatius aplicables al repertori del consort de xeremies i dels oboés barrocs, d'acord amb la seua evolució estilística.</p>

1.2 Coneixements previs <i>Conocimientos previos</i>
<p>Requisits previs, mínims o necessaris per a cursar l'assignatura. Coneixements recomanats i/o relació amb altres assignatures de la mateixa titulació <i>Requisitos previos, mínimos o necesarios para cursar la asignatura. Conocimientos recomendados y/o relación con otras asignaturas de la misma titulación</i></p> <p>Haver aprovat el primer curs d'oboé barroc / oboés històrics.</p>

2 Competències de l'assignatura

Competencias de la asignatura

Les competències venen establides en els plans d'estudis publicats en la corresponent orde de 2 de novembre de 2011. Es convenient detallar el grau de contribució de l'assignatura a l'adquisició i desenvolupament de cada competència (molt, prou, un poc, poc)
Las competencias vienen establecidas en los planes de estudios publicados en la correspondiente orden de 2 de noviembre de 2011. Es conveniente detallar el grado de contribución de la asignatura a la adquisición y desarrollo de cada competencia (mucho, bastante, algo, poco)

Competències transversals

Quan finalitzen els estudis, els graduats i graduades en Música han de posseir les competències transversals següents:

- CT 1 Organitzar i planificar el treball de manera eficient i motivadora.
- CT 2 Arreplegar informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.
- CT 3 Solucionar problemes i prendre decisions que responguen als objectius del treball que es realitza.
- CT 4 Utilitzar eficientment les tecnologies de la informació i la comunicació.
- CT 5 Comprendre i utilitzar, almenys, una llengua estrangera en l'àmbit del seu desenvolupament professional.
- CT 6 Realitzar autocrítica cap a l'exercici professional i interpersonal.
- CT 7 Utilitzar les habilitats comunicatives i la crítica constructiva en el treball en equip.
- CT 8 Desenvolupar de manera raonada i crítica idees i arguments.
- CT 9 Integrar-se adequadament en equips multidisciplinaris i en contextos culturals diversos.
- CT 10 Liderar i gestionar grups de treball.
- CT 11 Desenrotllar en la pràctica laboral una ètica professional basada en l'apreciació i la sensibilitat estètica, mediambiental i cap a la diversitat
- CT 12 Adaptar-se, en condicions de competitivitat, als canvis culturals, socials i artístics i als avanços que es produeixen en l'àmbit professional i seleccionar les vies adequades de formació contínua.
- CT 13 Buscar l'excel·lència i la qualitat en la seua activitat professional.
- CT 14 Dominar la metodologia d'investigació en la generació de projectes, idees i solucions viables.
- CT 15 Treballar de manera autònoma i valorar la importància de la iniciativa i l'esperit emprenedor en l'exercici professional.
- CT 16 Usar els mitjans i recursos al seu abast amb responsabilitat cap al patrimoni cultural i mediambiental.
- CT 17 Contribuir amb la seua activitat professional a la sensibilització social de la importància del patrimoni cultural, la seua incidència en els diferents àmbits i la seua capacitat de generar valors significatius

Competències generals

Quan finalitzen els estudis, els graduats i graduades en Música han de posseir les competències generals següents:

- CG 1 Conèixer els principis teòrics de la música i haver desenrotllat adequadament aptituds per al reconeixement, la comprensió i la memorització del material musical.

- CG 2 Mostrar aptituds adequades per a la lectura, la improvisació, la creació i la recreació musical.
- CG 3 Produir i interpretar correctament la notació gràfica de textos musicals.
- CG 4 Reconéixer materials musicals gràcies al desenvolupament de la capacitat auditiva i saber aplicar esta capacitat a la pràctica professional.
- CG 5 Conéixer els recursos tecnològics del seu camp d'activitat i les seues aplicacions en la música preparant-se per a assimilar les novetats que s'hi produïsquen.
- CG 6 Dominar un o més instruments musicals en un nivell adequat al seu camp principal d'activitat.
- CG 7 Demostrar capacitat per a interactuar musicalment en diferents tipus de projectes musicals participatius.
- CG 8 Aplicar els mètodes de treball més apropiats per a superar els reptes que se li presenten en el terreny de l'estudi personal i en la pràctica musical col·lectiva.
- CG 9 Conéixer les característiques del seu instrument principal, enrelació a la seua construcció i acústica, evolució històrica i influències mútues amb altres disciplines.
- CG 10 Argumentar i expressar verbalment els seus punts de vista sobre conceptes musicals diversos.
- CG 11 Estar familiaritzat amb un repertori ampli i actualitzat, centrat en l'oboé barroc, però obert a altres tradicions. Reconéixer els trets estilístics que caracteritzen este repertori i poder descriure'ls de manera clara i completa.
- CG 12 Acreditar un coneixement suficient del fet musical i la seua relació amb l'evolució dels valors estètics, artístics i culturals.
- CG 13 Conéixer els fonaments i l'estructura del llenguatge musical i saber aplicar-los en la pràctica interpretativa, creativa, d'investigació o pedagògica.
- CG 14 Conéixer el desenvolupament històric de la música en les diferents tradicions, des d'una perspectiva crítica que situe el desenvolupament de l'art musical en un context social i cultural.
- CG 15 Tindre un coneixement ampli de les obres més representatives de la literatura històrica i analítica de la música.
- CG 16 Conéixer el context social, cultural i econòmic en què es desenrotlla la pràctica musical, amb especial atenció al seu entorn més immediat però amb atenció a la seua dimensió global.
- CG 17 Estar familiaritzat amb els diferents estils i pràctiques musicals que li permeten entendre, en un context cultural més ampli, el seu camp d'activitat i enriquir-lo.
- CG 18 Comunicar per escrit i verbalment el contingut i els objectius de la seua activitat professional a persones especialitzades, amb un ús adequat del vocabulari tècnic i general.
- CG 19 Conéixer les implicacions pedagògiques i educatives de la música en distints nivells.
- CG 20 Conéixer la classificació, les característiques acústiques, històriques i antropològiques dels instruments musicals.
- CG 21 Crear i donar forma als seus conceptes artístics després d'haver desenrotllat la capacitat d'expressar-se a través d'estos a partir de tècniques i recursos assimilats.
- CG 22 Disposar de recursos musicals amplis i diversos per a poder crear o adaptar peces musicals, així com improvisar en distints contextos a partir del coneixement d'estils, formats, tècniques, tendències i llenguatges diversos.
- CG 23 Valorar la creació musical com l'acció de donar forma sonora a un pensament estructural ric i complex.

- CG 24 Desenvolupar capacitats per a l'autoformació al llarg de la seua vida professional.
- CG 25 Conèixer i ser capaç d'utilitzar metodologies d'estudi i investigació que el capaciten per al continu desenvolupament i innovació de la seua activitat musical al llarg de la seua carrera.
- CG 26 Ser capaç de vincular l'activitat musical a altres disciplines del pensament científic, i enriquir així l'exercici de la seua professió amb una dimensió multidisciplinària.
- CG 27 Conèixer i aplicar la legislació relativa al seu àmbit professional.

Competències específiques

- CE1 Interpretar el repertori significatiu de l'oboé barroc tractant de manera adequada els aspectes que l'identifiquen en la seua diversitat estilística.
- CE2 Construir una idea interpretativa coherent i pròpia.
- CE3 Demostrar capacitat per a interactuar musicalment en qualsevol tipus de projectes musicals participatius, des del duo fins als grans conjunts.
- CE4 Expressar-se musicalment amb el seu instrument/veu de manera fonamentada en el coneixement i domini en la tècnica instrumental i corporal, així com en les característiques acústiques, organològiques i en les variants estilístiques.
- CE5 Comunicar, com a intèrpret, les estructures, idees i materials musicals amb rigor.
- CE6 Argumentar i expressar verbalment els seus punts de vista sobre la interpretació, així com respondre al repte que suposa facilitar la comprensió de l'obra musical.
- CE7 Desenrotllar aptituds per a la lectura i la improvisació sobre material musical.
- CE8 Assumir adequadament les diferents funcions subordinades, participatives o de lideratge que es poden donar en un projecte musical col·lectiu.
- CE9 Conèixer els processos i recursos del treball orquestral i d'altres conjunts dominant adequadament la lectura a primera vista, mostrant flexibilitat davant de les indicacions del director i capacitat d'integració en el grup.
- CE10 Conèixer les implicacions escèniques que comporta la seua activitat professional i ser capaç de desenvolupar les seues aplicacions pràctiques en el seu àmbit de treball.

3 Resultats d'aprenentatge <i>Resultados de aprendizaje</i>	
RESULTATS D'APRENTATGE <i>RESULTADOS DE APRENDIZAJE</i>	COMPETÈNCIES RELACIONADES <i>COMPETENCIAS RELACIONADAS</i>
1. Conèixer els orígens de la xeremia renaixentista i de l'oboé barroc, la seua evolució i transformació i els principals models a l'època.	Totes les descrites
2. Interpretar repertoris solistes i polifònics del renaixement i solístics, de conjunt heterogenis i bandes d'oboés des de 1690 fins a 1730 de manera acurada i històricament documentada.	Totes les descrites

Nota important: Les competències estan expressades en un sentit genèric pel que és necessari incloure en la guia docent els resultats d'aprenentatge. Aquests resultats constitueixen una concreció d'una o diverses competències, fent explícit el grau de domini o acompliment que ha d'adquirir l'alumnat i contenen en la seua formulació el criteri amb el

qual van a ser avaluades. Els resultats d'aprenentatge evidencien allò que l'alumnat serà capaç de demostrar en finalitzar l'assignatura o matèria i reflecteixen, així mateix, el grau d'adquisició de la competència o conjunt de competències.

Nota important: Las competencias están expresadas en un sentido genérico por lo que es necesario incluir en la guía docente los resultados de aprendizaje. Estos resultados constituyen una concreción de una o varias competencias, haciendo explícito el grado de dominio o desempeño que debe adquirir el alumnado y contienen en su formulación el criterio con el que van a ser evaluadas. Los resultados de aprendizaje evidencian aquello que el alumnado será capaz de demostrar al finalizar la asignatura o materia y reflejan, asimismo, el grado de adquisición de la competencia o conjunto de competencias.

4 Continguts de l'assignatura i organització temporal de l'aprenentatge <i>Contenidos de la asignatura y organización temporal del aprendizaje</i>	
Descripció per blocs de contingut, unitats didàctiques, temes,... <i>Descripción por bloques de contenido, unidades didácticas, temas,...</i>	Planificació temporal <i>Planificación temporal</i>
1- Perfeccionament en la construcció de canyes de xeremies soprano, alto i tenor i de l'oboé barroc. 2- Assimilar i aplicar de manera pràctica tota mena d'elements conceptuals, teòrics i metodològics específics de la música antiga i aprofundir en els seus elements interpretatius específics. 3- Estudi dels tractats d'interpretació del renaixement i barroc, tant específics per a xeremia o oboè barroc, com aquells apartats dedicats a d'altres instruments de vent generalistes. 4- Conèixer amb profunditat les diferents formes d'ornamentació i d'improvisació segons els diferents estils, èpoques i països.	1. Al llarg del curs 2. Al llarg del curs 3. Al llarg del curs 4. Al llarg del curs
<p>Unitats didàctiques</p> <p>S'estableixen unes unitats didàctiques amb les que assolir els objectius didàctics i els continguts i que constaran de diferents models com: audicions i concerts, activitats de síntesi, activitats de deducció, activitats d'inducció o activitats de reforç o recuperació, classes setmanals individuals i classes col·lectives mensuals, entre d'altres.</p> <p>ITINERARI XEREMIES</p> <p>Igual que al 1^r però amb perfeccionament de la xeremia soprano i introducció i perfeccionament de la xeremia alto i tenor.</p> <p>ITINERARI OBOÉ BARROC</p> <ol style="list-style-type: none"> Perfeccionament en la construcció de canyes. Suites franceses (Hotetterre i Couperin) fins a 1730. Obres franceses de conjunt amb presència de l'oboé fins a 1730. Sonates angleses fins a 1730. Obres angleses de conjunt amb presència de l'oboé fins a 1730. 	<p>Sessions</p> <p>32 sessions / 48 h</p> <p>2 sessions (setembre) 4 sessions (octubre) 4 sessions (oct-novembre) 3 sessions (nov-desembre) 2 sessions (desembre)</p>

6. Sonates i concerts italians fins a 1730.	4 sessions (gener-febrer)
7. Obres italianes de conjunt amb presència de l'oboé fins a 1730.	3 sessions (febrer)
8. Sonates alemanyes fins a 1730.	6 sessions (març-abril)
9. Obres alemanyes de conjunt amb presència de l'oboé fins a 1730.	3 sessions (abril-maig)
10. Preparació del recital fi de curs	3 sessions (maig-juny)
11. Recital final	1 sessió (juny)
	TOTAL: 32 sessions / 48 h.

5 Activitats formatives

Actividades formativas

5.1 Activitats de treball presencials

Actividades de trabajo presenciales

ACTIVITATS ACTIVIDADES	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge Metodología de enseñanza-aprendizaje	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge Relación con los Resultados de Aprendizaje	Volum treball (en nº hores o ECTS) Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)
Classe presencial <i>Clase presencial</i>	Exposició de continguts per part del professor o en seminaris, anàlisi de competències, explicació i demostració de capacitats, habilitats i coneixements en l'aula. <i>Exposición de contenidos por parte del profesor o en seminarios, análisis de competencias, explicación y demostración de capacidades, habilidades y conocimientos en el aula.</i>	1, 2	15
Classes pràctiques <i>Clases prácticas</i>	Sessions de treball en grup supervisades pel professor. Estudi de casos, projectes, tallers, problemes, estudi de camp, aula d'informàtica, laboratori, visites a exposicions/concerts/representacions/ audicions..., cerca de dades, biblioteques, en Internet, etc. Construcció significativa del coneixement a través de la interacció i activitat de l'alumne. <i>Sesiones de trabajo grupal en grupos supervisadas por el profesor. Estudio de casos, proyectos, talleres, problemas, estudio de campo, aula de informática, laboratorio, visitas a exposiciones/conciertos/ representaciones/audiciones..., búsqueda de datos, bibliotecas, en Internet, etc.</i> <i>Construcción significativa del conocimiento a través de la interacción y actividad del alumno.</i>	1, 2	15
Exposició treball en grup <i>Exposición trabajo en grupo</i>	Aplicació de coneixements interdisciplinaris. <i>Aplicación de conocimientos interdisciplinares.</i>	1, 2	2
Tutoria <i>Tutoría</i>	Atenció personalitzada i en grup reduït. Període d'instrucció i/o orientació realitzat per un tutor/a amb l'objectiu de revisar i discutir els materials i temes presentats en les classes, seminaris, tallers, lectures, realització de treballs, projectes, etc. <i>Atención personalizada y en pequeño grupo. Periodo de instrucción y/o orientación realizado por un tutor/a con el objetivo de revisar y discutir los materiales y temas presentados en las clases, seminarios, talleres, lecturas, realización de trabajos, proyectos, etc.</i>	1, 2	2
Avaluació <i>Evaluación</i>	Conjunt de proves (audicions, orals i/o escrites) empleades en l'avaluació inicial, formativa o additiva de l'alumne. <i>Conjunto de pruebas (audiciones, orales y/o escritas) empleadas en la evaluación inicial, formativa o aditiva del alumno.</i>	1, 2	1
SUBTOTAL			52,5

5.2 Activitats de treball autònom <i>Actividades de trabajo autónomo</i>			
ACTIVITATS <i>ACTIVIDADES</i>	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge <i>Metodología de enseñanza-aprendizaje</i>	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge <i>Relación con los Resultados de Aprendizaje</i>	Volum treball (en nº hores o ECTS) <i>Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)</i>
Treball autònom <i>Trabajo autónomo</i>	Estudi de l'alumne/a: preparació i pràctica individual de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït. <i>Estudio del alumno/a: preparación y práctica individual de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias,... para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.</i>	1, 2	150
Estudi pràctic <i>Estudio práctico</i>	Preparació en grup de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït. <i>Preparación en grupo de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias, ... para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.</i>	1, 2	30
Activitats complementàries <i>Actividades complementarias</i>	Preparació i assistència a activitats complementàries com tallers, exposicions, concerts, representacions, congressos, conferències,... <i>Preparación y asistencia a actividades complementarias como talleres, exposiciones, conciertos, representaciones, congresos, conferencias,...</i>	1, 2	10
SUBTOTAL			190

TOTAL	242,5
--------------	--------------

6 Sistema d'avaluació i qualificació *Sistema de evaluación y calificación*

6.1 Instruments d'avaluació <i>Instrumentos de evaluación</i>		
Proves escrites (proves objectives, de desenvolupament, mapes conceptuals,...), exposició oral, treballs dirigits, projectes, tallers, estudis de cas, quaderns d'observació, portafolio,... <i>Pruebas escritas (pruebas objetivas, de desarrollo, mapas conceptuales,...), exposición oral, trabajos dirigidos, proyectos, talleres, estudios de caso, cuadernos de observación, portafolio,...</i>		
INSTRUMENT D'AVALUACIÓ <i>INSTRUMENTO DE EVALUACIÓN</i>	Resultats d'Aprenentatge avaluats <i>Resultados de Aprendizaje evaluados</i>	Percentatge atorgat (%) <i>Porcentaje otorgado (%)</i>
Classes setmanals	1, 2.	50%
Audicions	1, 2.	15%
Examen final de curs	1, 2.	35%

6.2 Criteris d'avaluació i dates d'entrega <i>Criterios de evaluación y fechas de entrega</i>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Avaluació contínua, fonamentada en una avaluació diagnòstica i concretada en una avaluació sumadora que dóna lloc al 50% de la qualificació final. L'avaluació contínua es realitza a través de diferents registres d'avaluació derivats d'activitats concretes d'avaluació com el progrés a classe i concerts organitzats pel conservatori i d'altres. 2. Realització d'audicions finals de quadrimestre i curs amb tribunal, que dóna lloc al 50% de la qualificació final. 3. Les faltes d'assistència a més del 20% de les classes comportarà la qualificació de No presentat/da.

6.3 Sistemes de recuperació*Sistemas de recuperación*

Per a l'alumnat que ha suspès o no ha seguit el desenvolupament normal de les classes – criteris i dates d'entrega)

Para el alumnado que ha suspendido o no ha seguido el desarrollo normal de las clases – criterios y fechas de entrega)

Examen amb dos moviments (ràpid-lent) d'una sonata o concert italià o alemany, dos moviments ràpid-lent d'una sonata o concert francès, una ària amb solo d'oboé d'una cantata de Bach.

7 Bibliografia*Bibliografía*

Còpies de facsímils i edicions d'època de les diferents obres a treballar.

Bach, C PH. Essay on the true art of playing keyboard instruments

Béthisy, Jean, Laurent de. Exposition de la Theorie et de la Practique de la Musique. suivant les nouvelles découvertes (Paris, Deschamps, 1764). Seconde édition, corrigée et très augmentée par l'auteur, musicien et compositeur (Dijon, 1702 - Paris, 1780), un des principaux propagateur des théories de Rameau.

Brossard, Sébastien de. Dictionnaire de musique (París, 1703).

Burgess, Anthony. The premier oboist of Europe, A Portrait of Gustave Vogt (Lanham, 2003).

Corrette, Michel. Méthode raisonnée Méthode raisonnée pour apprendre à jouer de la flute traversière, 1773 (Ginebra, 1977)

Framery & Ginguené. Enciclopedia metodica. Musique

Francoeur, Louis Joseph. Diapason général des voix et des instruments (1780).

Freillon Poncein, Jean-Pierre. La veritable maniere d'apprendre a jouer en perfection du Hautbois, de la Flute et du flageolet, avec les principes de la musique pour la voix et pour toutes sortes d'instrumens. (París, 1700).

Furetiere, Antoine. Dictionnaire universel (1690)

Garnier, Joseph-François. Méthode raisonnée pour le hautbois, 1798.

Garsault, Notionnaire, ou Mémoires Raisonnée (París, 1805).

Hotteterre, Jacques. L'art de préluder sur la Flûte traversière, sur la Flûte a bec, sur le Hautbois et autres instrumens de dessus. (París, 1719)

Haynes, Bruce. Music for oboe 1650 to 1800.

Haynes, Bruce & Burgess, Geoffrey. The oboe.

Haynes, Bruce. The eloquent oboe.

Haynes, Bruce. A history of performing pitch.

Laborde, Jean-Benjamin. Essay sur la musique ancienne et moderne.

Lescat, Philippe. & Saint-Arroman, Jean. *Méthodes et traités Hautbois: France 1600-1800*. 3 volums, sèrie

II. Ed. ANNE FUZEAU PRODUCTIONS, 1999.

Quantz, Johann Joachim. *Ensayo de un método para tocar la flauta travesera*. Trad.: Alfonso Sebastián Alegre. Ed. Dairea.

Mersenne, Marin. *Harmonie universelle*, 1636.

Muffat, Georg. *Florilegium primum*, 1695.

Muffat, Georg. *Florilegium secundum* (Passau 1698).

Richelet, Pierre. *Dictionnaire de la langue française, ancienne et moderne*. 1759.

Tosi, Pierfrancesco. *Opinioni de' cantori antichi e moderni*. ISMLP, 1723.

Trichet, Pierre. *Le traité des instruments*. (París, ca. 1640).

Vanderbrock Othon-Joseph. *Traité général de tous les instruments à vent* - (ca.1793)

Van Der Hagen Amand. *Méthode nouvelle et raisonnée pour le hautbois* - (ca.1792)